

КРИТЕРІЇ ВИЗНАЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

*І.С.Данілова, ст.викладач
Сумський національний аграрний університет*

Для більш чіткого розуміння сутності ефективності інноваційної діяльності та результатів її різнопланового прояву необхідно звернутися до класифікації ефективності інноваційної діяльності, що у подальшому надасть змогу визначити певні критерії та групи показників для оцінки ефективності інноваційної діяльності. У сучасній економічній літературі науковці пропонують багато різних підходів до класифікації ефективності. Варто відзначити, що вчені-економісти по-різному підходять до напрямів, ознак та принципів групування видів ефективності, в тому числі ефективності інноваційної діяльності. Відсутність єдиної, науково обґрунтованої класифікації ефективності та показників інноваційної діяльності, які її характеризують, ускладнює систематизацію цих показників, послідовність їх оцінки, вибір оптимального критерію ефективності.

Так, М.В. Чорна та С.В. Глухова за місцем отримання ефективності виділяє такі її види: локальна, підприємницька, народногосподарська, загальноекономічна, загальнодержавна [1, с. 30]. Т.В. Боярина, досліджуючи поняття ефективності, використовує ознаку «за масштабом діяльності системи» і поділяє ефективність на ефективність економічної сфери та ефективність підприємства [2, с. 274], в інноваційній діяльності дуже важко буде визначити ефективність економічної сфери в цілому, зважаючи на такі складові як соціальна сфера, політична та духовна. М.В. Братанич застосовує ознаку «за рівнем об'єкта господарювання» та виділяє різні види ефективності: від ефективності виробництва окремих видів продукції до ефективності галузі та економіки в цілому [3].

Більшість науковців приділяють увагу економічній, науково-технічній, соціальній, екологічній видам ефективності. Але автори відносять їх до різних класифікаційних ознак або досліджують не всі види, або долучають інші. Р.В. Скалюк [4, с. 151] визначає дані види ефективності як складові інноваційної діяльності та додають до цього списку ресурсну, фінансову, маркетингову ефективності, останній автор, у свою чергу, розглядає ще податкову, регіональну, етнічно-культурну.

Класифікаційну ознаку «за наслідками» використовують М.В. Чорна, С.В. Глухова, котрі виокремлюють ще організаційну, правову та політичну ефективності [1, с. 31]. О.В. Донець користується ознакою «в залежності від результатів та витрат на інноваційну діяльність» [5, с. 42].

Саме ефект інноваційної діяльності можна визначити як кінцевий результат у вигляді отримання додаткових переваг в результаті здійснення комплексу таких заходів: наукових, технологічних, організаційних, фінансових і комерційних, які необхідні для впровадження та реалізації інновації.

З критеріїв ефективності інноваційної діяльності можна сформулювати 4 основні групи: економічну, науково-технічну, соціальну та екологічну.

Економічна оцінка ефективності інноваційної діяльності передбачає вирішення цілого комплексу питань, таких як: вибір і обґрунтування стратегічного напрямку досліджень; визначення критеріїв і показників її економічної ефективності; оцінки її впливу на ефективність діяльності підприємства, а також вибір ефективного методу її здійснення.

Способи і методи оцінки ефективності інноваційної діяльності досить широко описані в економічній літературі. Практично всі вони базуються на співвідношенні ефекту і витрат (коефіцієнт економічної ефективності або його зворотна величина - термін окупності витрат) і можливе порівнянням з нормативною величиною. Але кінцевий результат, маючи на увазі саме ефективність інноваційної діяльності, може бути досягнутий різними шляхами і це має важливе значення при комплексній оцінці інноваційної діяльності підприємства.

Кількість і сукупність показників, котрі доцільно використовувати при комплексній оцінці інноваційної діяльності, здебільшого залежить від обсягу виробництва та сфери застосування інновацій. З огляду на вищезазначене, перед керівництвом будь-якого підприємства постає питання оцінки інноваційної діяльності, яка планується або вже провадиться на підприємстві. Тому при виборі інновацій задля перспективних напрямків діяльності підприємства слід здійснювати різнопланову оцінку інноваційних процесів.

Різнобічна оцінка є необхідним і водночас дуже важким завданням. При цьому виникають аспекти, пов'язані між собою, які треба розглядати окремо.

Список використаних джерел

1. Чорна М. В. Оцінка ефективності інноваційної діяльності підприємств: монографія / М. В. Чорна, С. В. Глухова. – Харків: ХДУХТ, 2012. – 210 с.
2. Боярина Т.В. Удосконалення класифікації ефективності на базі системного підходу] / Т.В. Боярина, Ю.Б. Кашубіна // Проблеми економіки. – 2013. – № 1. – С. 271-276.
3. Братанич М.В. Класифікація видів і форм прояву ефективності / М.В. Братанич [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.rusnauka.com/31_PRNT_2010/Economics/73189.doc.htm
4. Скалюк Р. В. Ефекти та ефективність інноваційної діяльності промислових підприємств / Р. В. Скалюк, О. В. Декалюк // Вісник Хмельницького національного університету. Серія: Економічні науки. – 2009. – №1. – С.149–154.
5. Донець О.В. Змістекономічних категорій «Ефект» та «Ефективність» інноваційної діяльності / О.В. Донець // Технологический аудит и резервы производства. – 2013. – № 5/3(13). – С. 42-43.